

Greiðsluafkoma ríkissjóðs janúar-deseember 2009

Greiðsluuppgjör ríkissjóðs fyrir árið 2009 liggur nú fyrir. Samkvæmt uppgjörinu er handbært fé frá rekstri neikvætt um rúma 150 ma.kr., sem er 138,1 ma.kr. lakari útkoma en árið 2008. Tekjur reyndust 30,1 ma.kr. minni en í fyrra á meðan gjöldin lækkuðu um 92,5 ma.kr. Í árslok 2008 voru afskrifaðar tapaðar kröfur að upphæð tæpum 200 ma.kr. sem hafði veruleg áhrif á bæði greidd gjöld desembermánaðar og breytingu viðskiptahreyfinga.

Sjóðstreymi ríkissjóðs janúar-deseember 2005-2009

	Í milljónum króna				
	2005	2006	2007	2008	2009
Innheimtar tekjur	399 289	381 336	454 066	444 751	414 605
Greidd gjöld	308 382	314 716	369 583	643 935	551 457
Tekjujöfnuður	90 905	66 619	84 483	-199 184	-136 852
Söluhagn. af hlutabr. og eignahl.	-57 605	- 384	-6 170	- 40	-
Breyting viðskiptahreyfinga	-1 286	- 516	-17 355	186 915	-13 579
Handbært fé frá rekstri	32 014	65 719	60 958	-12 310	-150 431
Fjármunahreyfingar	49 874	-91 154	-63 102	-386 106	-11 070
Hreinn lánsfjárfjöfnuður	81 888	-25 435	-2 144	-398 416	-161 501
Afborganir lána	-62 305	-46 097	-33 837	-120 625	-233 172
Innanlands	-14 596	-23 223	-22 505	-104 713	-206 823
Erlendis	-47 709	-22 873	-11 332	-15 912	-26 349
Greiðslur til LSR og LH	-5 482	-4 000	-12 500	-4 000	-
Lánsfjárfjöfnuður, brúttó	14 101	-75 531	-48 481	-523 041	-394 673
Lántökur	10 234	115 713	58 939	601 955	436 792
Innanlands	10 234	25 892	58 754	558 118	390 031
Erlendis	-	89 821	185	43 837	46 761
Breyting á handbæru fé	24 335	40 182	10 457	78 914	42 119

Innheimtar tekjur ríkissjóðs á árinu 2009 voru 414,6 ma.kr. samkvæmt bráðabirgðatölum Fjársýslunnar. Það er 33,4 ma.kr. minna en tekjur fyrra árs ef miðað er við endanlega niðurstöðu ársins 2008 (en þá munaði 0,8% á bráðabirgðatölum og endanlegum tölum ríkisreiknings á greiðslugrunni.) Heildartekjurnar eru 4,9% meiri en í áætlun fjárlaga og skatttekjurnar 1,0% meiri. Hér er átt við áætlanir fjárlaga án þeirra viðbótartekjuöflunar- aðgerða sem gripið var til í maí og júní til að bregðast við miklum tekjusamdrætti í byrjun ársins. Aðgerðirnar hafa skilað þeim árangri að frávík tekna frá áætlun hefur skipt um for- merki og orðið jákvætt á síðustu mánuðum ársins. Þótt mikið muni um áhrif viðbótar- aðgerðanna, og þá einkum flýtingar á skilum skatts af fjármagnstekjum ársins 2009, skýrist

Þróun frávíksins frá áætlun einnig af því að mestur þungi samdráttar einkaneyslu virðist hafa átt sér stað fyrr á árinu heldur en reiknað var með þegar tekjuáætlun fjárlaga var dreift á mánuði ársins, auk þess sem samdrátturinn stefnir í að verða nokkru minni á árinu í heild en þá var spáð.

Tekjur ríkissjóðs janúar-desember 2007-2009

	Milljónir króna			Breyting frá fyrra ári, %		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Skatttekjur og tryggingagjöld	395 384	391 027	360 673	11,6	-1,1	-7,8
Skattar á tekjur og hagnað	143 937	152 935	138 837	14,1	6,3	-9,2
Tekjuskattur einstaklinga	83 933	88 040	82 560	7,3	4,9	-6,2
Tekjuskattur lögaðila	34 790	29 539	17 483	10,9	-15,1	-40,8
Skattur á fjármagnstekjur	25 214	35 355	38 794	51,9	40,2	9,7
Eignarskattar	11 834	7 936	5 145	29,0	-32,9	-35,2
Skattar á vöru og þjónustu	192 086	179 444	161 720	9,3	-6,6	-9,9
Virðisaukaskattur	135 388	127 387	111 937	10,6	-5,9	-12,1
Vörugjöld af ökutækjum	11 005	7 345	1 693	7,6	-33,3	-76,9
Vörugjöld af bensíni	9 168	8 738	10 990	1,9	-4,7	25,8
Skattar á olíu	7 292	7 280	7 178	11,3	-0,2	-1,4
Áfengisgjald og tóbaksgjald	11 949	11 958	13 849	5,1	0,1	15,8
Aðrir skattar á vöru og þjónustu	17 284	16 737	16 072	7,1	-3,2	-4,0
Tollar og aðflutningsgjöld	5 297	5 693	5 048	27,0	7,5	-11,3
Aðrir skattar	3 081	3 946	7 717	75,3	28,1	95,6
Tryggingagjöld	39 150	41 072	42 207	5,2	4,9	2,8
Fjárframlög	927	1 026	1 007	-44,4	10,7	-1,8
Aðrar tekjur	37 354	49 783	51 846	52,4	33,3	4,1
Sala eigna	20 401	2 915	1 108	-	-	-
Tekjur alls	454 066	444 751	414 635	19,1	-2,1	-6,8

Skatttekjur og tryggingagjöld námu 360,7 ma.kr. sem er 7,8% samdráttur að nafnvirði eða 20,6% að raunvirði miðað við hækkun almenns verðlags (VNV án húsnæðis). Skattar á tekjur og hagnað námu 138,8 ma.kr. og drógust saman um 9,2% að nafnvirði og 21,8% að raunvirði samanborið við janúar-desember 2008. Það ber að hafa í huga að breyttar reglur um skil á fjármagnstekjuskatti skekkja samanburð milli ára.

Bókfærður tekjuskattur einstaklinga var 8,4 ma.kr. í mánuðinum. Þar af voru 511 milljónir króna 8% viðbótarskattur á mánaðartekjur yfir 700 þús.kr. sem gildi tók 1. júlí sl. Tekjuskattur lögaðila nam 5,6 ma.kr. í desember og 17,5 ma.kr. á árinu öllu, en innheimta hans fer að miklu leyti fram í nóvember og desember ár hvert, í kjölfar álagningar á lögaðila. Innheimtur fjármagnstekjuskattur nam 1,2 ma.kr. í desember og er þar um að ræða loka-gjalddaga eftirágreidds skatts af fjármagnstekjum ársins 2008. Alls skiluðu 38,8 ma.kr. af fjármagnstekjuskatti sér í ríkissjóð á árinu, sem er 9,7% meira en árið áður. Á miðju ári 2009 voru tekin upp ársfjórðungsleg skil á fjármagnstekjuskatti í stað árlegra skila áður og því hefur nú verið innheimtur fjármagnstekjuskattur af staðgreiðsluskyldum fjármagns-

tekjum á fyrstu þremur fjórðungum ársins, sem hefði að óbreyttum reglum ekki verið innheimtur fyrr en í janúar 2010. Eignarskattar námu 0,8 ma.kr. í desember og 5,1 ma.kr. alls frá ársbyrjun.

Innheimta skatta á vöru og þjónustu nam 161,7 ma.kr. á árinu og dróst saman um 9,9% að nafnvirði á milli ára eða 22,4% að raunvirði (m.v. hækkun VNV án húsnæðis). Virðisaukaskattur, sem er stærsti hluti veltuskattanna, nam 13,6 ma.kr. í desember. Frá upphafi ársins hefur virðisaukaskattur alls skilað 111,9 ma.kr. í ríkissjóð sem er 15,5 ma.kr. minna en á árinu 2008. Samdrátturinn nemur 12,1% að nafnvirði og 24,3% að raunvirði. Eins og myndin sýnir er þó mesti samdrátturinn í innheimtu virðisaukaskattsins að baki. Hann nam mest rúmlega 40% á þann mælikvarða sem þarna er sýndur, sem er hlaupandi 6 mánaða meðalinnheimta, en án leiðréttingar fyrir gjalddagabreytingum virðisaukaskatts í tolli sem höfðu einkum neikvæð áhrif á maímánuð. Í desember var innheimtur virðisaukaskattur af sölu vöru og þjónustu í september-október og frá því dregst síðan innskattur og hinar ýmsu endurgreiðslur. Á þessu ári hefur mestur hluti innheimts virðisaukaskatts verið af sölu vöru og þjónustu innanlands en mun minna af innflutningi en í fyrra. Tveggja mánaða sveiflan í innheimtunni hefur því verið þannig í ár að í febrúar, apríl, júní, ágúst, október og desember hefur innheimtan verið talsvert meiri en í hinum mánuðum.

Þeir óbeinu skattar aðrir sem mestu hafa skilað ríkissjóði í tekjur á árinu eru vörugjöld af bensíni og díselolíu (17,2 ma.kr.) og áfengis- og tóbaksgjöld (13,8 ma.kr.) Vörugjöld af bensíni hafa aukist um 25,8% að nafnvirði á milli ára og er bensínsalan að baki innheimtu ársins jafnmikil og árið áður eða jafnvel ívið meiri. Gjöld á bensín og olíu voru hækkuð um 12,5% undir lok árs 2008 og aftur í lok maí 2009. Samdráttur í akstri díselbíla hefur hins vegar verið mikill og eru tekjur af olíugjaldi aðeins 2,3% meiri en í fyrra þrátt fyrir hækkanirnar. Tekjur af tollum og aðflutningsgjöldum námu 5,0 ma.kr. og tekjur af tryggingagjöldum 42,2 ma.kr. Tryggingagjald var hækkað úr 5,34% í 7,00% þann 1. júlí sl. og má lauslega áætla að samdráttur undirliggjandi skattstofns sé 8,5% í janúar-desember miðað við fyrra ár.

Aðrar rekstrartekjur ríkissjóðs (aðrar en skatttekjur og fjárframlög) voru 51,8 ma.kr. í janúar-desember sem er 4,1% aukning að nafnvirði. Hér flokkast m.a. vaxtatekjur ríkissjóðs, sem voru mun meiri á árinu 2009 en 2008, bæði af endurlánum og lausu fé. Tekjur af sölu eigna eru hins vegar aðeins 1,1 ma.kr. og hafa ekki verið minni um árabíl.

Greidd gjöld nema 551,5 ma.kr. og lækka um 92,5 ma.kr. frá fyrra ári, eða um 14,4%. Óregluleg útgjöld skýra þessa lækkun en þau lækka um 189,5 ma.kr. milli ára. Þessi lækkun skýrist að öllu leyti með liðnum tapaðar kröfur og tjónabætur en í lok árs 2008 var bókfært tap á kröfum sem ríkissjóður yfirtók frá Seðlabanka Íslands vegna falls bankanna að upphæð tæpum 200 ma.kr. Milli ára hækka útgjöld vegna almennrar opinberrar þjónustu mest eða um 56,6 ma.kr. þar sem vaxtagjöld ríkissjóðs skýra 50,3 ma.kr. Útgjöld til almannatrygginga og velferðarmála aukast um 25,3 ma.kr. sem skýrist að mestu með 22,6 ma.kr. hækkun útgjalda Atvinnuleysistryggingasjóðs, 3,4 ma.kr. hækkun á vaxtabótum og 1,2 ma.kr. hækkun á barnabótum. Útgjöld til heilbrigðismála aukast um 7,3 ma.kr. milli ára sem skýrist að mestu með aukningu útgjalda Sjúkratrygginga. Útgjöld til menntamála aukast um 2,5 ma.kr. þar sem útgjöld til Lánasjóðs íslenskra námsmanna aukast um 1,1 milljarð milli ára og útgjöld til framhaldsskóla um 1,2 milljarða króna. Útgjöld til löggæslu, réttargæslu og öryggismála aukast um 2,1 ma.kr. milli ára þar sem fjárfesting Landhelgisjóðs í varðskipi og flugvél skýra hækkunina að langstærstu leyti. Breytingar í öðrum málaflokkum eru svo minni en þær sem áður hafa verið taldar.

Gjöld ríkissjóðs janúar-desember 2007-2009

	Milljónir króna			Breyting frá fyrra ári, %	
	2007	2008	2009	2008	2009
Almenn opinber þjónusta	52 259	68 097	126 224	30,3	85,4
þar af vaxtagreiðslur	17 090	29 495	79 781	72,6	170,5
Varnarmál	977	1 616	1 620	65,4	0,2
Löggæsla, réttargæsla og öryggismál	15 802	19 325	21 386	22,3	10,7
Efnahags- og atvinnumál	52 759	67 685	67 930	28,3	0,4
Umhverfisvernd	4 040	4 656	4 862	15,2	4,4
Húsnæðis- skipulags- og veitumál	544	744	1 069	36,8	43,7
Heilbrigðismál	93 314	109 240	116 518	17,1	6,7
Menningar- íþróttar- og trúmál	15 906	17 423	18 362	9,5	5,4
Menntamál	37 837	43 192	45 700	14,2	5,8
Almannatryggingar og velferðarmál	86 628	109 297	134 632	26,2	23,2
Óregluleg útgjöld	9 518	202 660	13 155	2.029,2	-93,5
Gjöld alls	369 583	643 935	551 457	74,2	-14,4

Hreinn lánsfjárfjöfnuður ríkissjóðs er neikvæður um 161,5 ma.kr. og minnkar um tæpa 237 ma.kr. frá fyrra ári. Það skýrist að stærstu leyti með afskriftum á yfirteknum dag- og veðlánakröfum frá Seðlabanka Íslands. Afborganir ársins námu 233,2 ma.kr. og þar af voru erlend lán fyrir rúma 26 ma.kr. Afborganir ríkisverðbréfa námu rúmum 71 ma.kr. og 134 ma.kr. voru greiddir af láni sem gefið var út til Seðlabankans á árinu 2008 með því að

Seðlabankinn keypti af ríkissjóði fyrrnefndar veðkröfur. Heildar lánsfjárfjöfnuður ríkissjóðs var þannig neikvæður um 394,7 ma.kr. á síðasta ári.

Lántökur ríkissjóðs námu alls 436,8 ma.kr. á árinu. Ríkissjóður seldi ríkisbréf fyrir um 194,5 ma.kr. og jók útistandandi stöðu ríkisvixla um 9 ma.kr. Einnig gaf ríkissjóður út nýjan flokk ríkisskuldabréfa til fjármögnunar eiginfjárframlagi til bankanna og veittum lánum því tengdu að fjárhæð 186 ma.kr. Þá tók ríkissjóður erlend lán frá Færeyjum, Danmörku, Svíþjóð og Finnlandi að andvirði tæpra 47 ma.kr.